

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/ березень 2010 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Т. Шевченко

**ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОЇСТИНУ ВОСКРЕС!**

**«НЕ Я ТЯ Б'Ю, МИЦКА ТЯ Б'Є, –
ВІД НИНИ ЗА ТИЖДЕНЬ ВЕЛИКДЕНЬ!»**

У номері:

- Юрій Андращук –
радник Прем'єр-міністра ▶ стор. 2
- Миколі Корсюку – 60 ▶ стор. 3
- Салон бухарестської
(і нашої) книги ▶ стор. 4
- «Рідна Україна» ▶ стор. 5
- Котрий ворог страшніший? ▶ стор. 6
- Церква про наркоманію ▶ стор. 7
- До уваги випускників
2010 р. ▶ стор. 8
- Про невидимі рани УПЦ ▶ стор. 10
- Бібліотека Івана Негрюка ▶ стор. 11
- Національний «Здвиг – 2010» ▶ стор. 12
- Міжнародний конкурс
ім. Петра Яцика ▶ стор. 13
- День народження
Т. Шевченка ▶ стор. 14
- Дорогій матері ▶ стор. 15
- Верхній Рівні – 650 р. ▶ стор. 16

«Інтерв'ю 2+1»

В рубриці «Інтерв'ю 2+1» з румунського щоденника «Адеверул» експерт в питаннях національної безпеки і завідування ризику Лівіу Мурешан вважає, що питання причорноморської безпеки радикально змінилося.

Щодо розміщення американських протиракетних установок на території Румунії, румунський експерт вважає, що рішення такого роду стосується, зокрема, перевлаштування позицій країни в рамках НАТО.

На його думку, питання безпеки в регіоні Чорного моря радикально змінилося ще від подій з 2008 року в Грузії, а також як результат президентських виборів в Україні. Більше того, внаслідок згоди щодо розміщення протиракетних установок на своїй території, дуже можливо, що Румунія займе одне з місць за столом країн, які розглядають стратегічну проблематику Північно-Атлантичного Альянсу.

Та чи готовий румунський політичний клас знайти відповідну реакцію на такі швидкі перемиї?

Румунський експерт вважає також, що стратегія національної безпеки немислима без охоплення всіх сфер безпекового середовища, враховуючи як спеціалістів, так і представників громадського життя.

Експерт Лівіу Мурешан вважає також, що саме дефіцитне стратегічне мислення могло б призвести до головних ризиків на адресу національної безпеки Румунії.

Для уникнення цього вимагаються відповідні спеціалізовані інституції, а водночас і перехід від політичної до стратегічної парадигми.

Іван КОВАЧ

ВІТАЄМО ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОФ. ДОКТОРАНТА ЮРІЯ АНДРАЩУКА НА ПОСАДУ РАДНИКА ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА РУМУНІЇ З ПИТАНЬ ОСВІТИ НАЦМЕНШИН, ЯКІ ВХОДЯТЬ ДО ПАРЛАМЕНТУ РУМУНІЇ

Днями проф. докторант п. Юрій Андращук став радником прем'єр-міністра Румунії з питань освіти нацменшин.

Багаторазовий Марамороською філією СУР, його головою п. Мирославом Петрецьким і підтриманий головою СУР, депутатом в Румунському Парламенті від української меншини п. Степаном Бучутою, п. Ю. Андращук став першим радником-українцем в Уряді Румунії.

Народився Ю. Андращук 25.09.1972 р. у Верхній Рівні, Мараморощина, в українській сім'ї. Закінчив Сігетський ліцей. А потім Бухарестський університет. Магістратуру захистив у м. Клуж-Напока, а в цьому році має захистити докторську роботу про творчість сігетського письменника Александру Івасюка (на 25% – українець, як сам визнавав).

Парламентська комісія з питань освіти затвердила п. Юрія Андращука радником прем'єр-міністра Румунії п. Еміла Бока з питань освіти нацменшин.

Вітаємо і бажаємо п. Андращуку багато успіхів на престижній роботі.

ВІЛЬНЕ СЛОВО

ДЕНЬ МАТЕРИНСЬКОЇ МОВИ В СУЧАВІ

19 лютого ц.р. в Iulius Mall міста Сучави Генеральне консульство України в Сучаві відзначило День материнської мови.

Взяли участь: Юрій Вербицький – Генеральний консул України в Сучаві, Іліє Васіле – заступник голови Сучавської повітової ради, Віорел Серединчук – заступник мера муніципалітету Сучава, Гервазе Лонгер – депутат від поляків Румунії, Лучія Міжок – інспектор з української мови, проф. Аспазія Регуш, гості з Чернівців, багато колишніх випускників українського ліцею міста Сірет, Людмила Морошан, вик. об. заступника голови Сучавської філії СУР, священники Михайло Кобзюк та Михайло Мадяр і ще багато інших.

Генеральний консул Юрій Вербицький у своїм слові сказав: «Доброго дня вам усім! Дуже радий вас бачити тут у сьогоднішній святковий день. Я дякую вам усім, українцям Румунії й Україні, що зійшлися у цей святковий день».

Людмила Морошан: «Вельмишановне панство, мова – духовний скарб нації. Це

не просто засіб людського спілкування, це те, що живе в наших серцях. Мова – різноманітність, мова – це інтелектуальний еквівалент наших біологічних можливостей. День материнської мови був встановлений на 30-ій сесії ЮНЕСКО 1999 р. в Парижі. В світі існують десь-там біля 6000 мов, половина з котрих можуть пропасти».

Взяли участь і кілька самодіяльних гуртків із Балківців, Вашківців, Калінешт-Енаке, Сучави «Свекрухи», Палтіна і Бродіни. Вони співали, танцювали і читали вірші.

Надзвичайно виступили солісти Лоредана Процюк (Марицея) та Михайло Кобзюк (Дарманешти).

Треба відзначити викладачку української мови зі школи Калінешти-Енаке громади Дарманешти. Завдяки викладачці Нарцисі Плекан, члени гурта «Веснянка», учні школи пошили двоколірні костюми: жовто-блакитні.

(Продовження на 5 стор.)

Микола КУРИЛЮК

ЩИРО ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

1. **Віктора СИМЧУКА** – заступника голови СУР, голову Ботошанської повітової філії СУР – н. 2 березня 1956 р.;

2. **Юлію ГРІНЬ-АРДЕЛЯН** – заслуженого викладача української мови та літератури в українському відділенні Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде, автора підручників з української мови, співробітника часопису «Вільне слово» – н. 6 березня 1939 р.;

3. **Віргілія РІЦЬКА** – головного співзасновника Добруджанської філії СУР, збирача українського фольклору, члена Спілки письменників Румунії – н. 6 березня 1937 р.;

4. **Ліліану ЦІМБОТУ** – секретаря Тіміської повітової філії СУР – н. 12 березня 1967р.;

5. **Юрія ЧИГУ** – відомого етнографа, збирача фольклору та співця Румунської Гуцульщини, члена контрольно-ревізійної комісії СУР – н. 14 березня 1946 р.;

6. **Юрія ГЛЕБУ** – першого заступника голови СУР, голову Тіміської повітової філії СУР – н. 15 березня 1954 р.;

7. **Юрія ПАВЛІША** – письменника, члена Спілки письменників Румунії – н. 19 березня 1939 р.;

8. **Івана БОДНАРЯ** – першого заступника голови СУР, голову Сучавської повітової філії СУР, радника Префектури Сучавського повіту – н. 19 березня 1945 р.;

9. **Ларису КОПОЩУК** – економіста, секретаря Бухарестської центральної філії СУР – 24 березня 1984 р.

10. **Миколу КОРСЮКА** – письменника, члена Спілки письменників Румунії і Національної Спілки письменників України, головного редактора журналу «Дзвоник», голову видавничої комісії СУР – н. 30 березня 1950 р.;

На многії літа, друзі і колеги!

ПРОВІД СУР

Поезія Миколи Корсюка – монолог у ворота вічності

(Продовження. Поч. у н-рі 3-4/2010 р.)

Оскільки роздуми живлять роздуми – заповітні, промовляючі і такі «дерзновенні» й «моторшні»:

«Вітри вітряків розбудили
Молоти ночі, біле божевілля.
(...)
Тому часто в неспокої моїм
купалися птахи.
(...)
Я скоро піду,
Бо ворота відкрились,
Мов клич глибин незнаних –
Клич світу суцього».

(Заповіт блудного сина, ст. 127)

Роздум «Заповіт блудного сина свідчить, що передсмертна драма поета – свідомо, бо він хворий на любов до землі, як признається сам, певний в тім, що призначена гра стає необхідною:

«В долині лелії –
Білі лелії,
А вище лелій –
Ліс моєї любові,
А вище лісу –
Світ моєї любові,
А вище світу –
Наші серця,
Наші потріскані серця».

(Вище світу, ст. 125)

Яким необхідним є повернення!

«І той камінь –
Не камінь надгробний,
А окам'яніла в душі
Пам'ять гри безневинної»
(І коли повернувся, ст. 13)

Метафора-символ «каменя», посмертної людини – визначає безвихідність гри окам'янілих шукань людини, але в той же час становиться і «знаком» можливого ряду нових існувань та проявом чудового світу, «мов яйце-райце розмальоване»:

«А що в тому яйці?
І коли повернуся знову
З мандрів глибоких, мов сон,
І буду травною тремтіти при дорозі
І буду тривогою першої любові,
І буду знаком твого існування,
Що вийшло з існування,
І буду...(там же)».

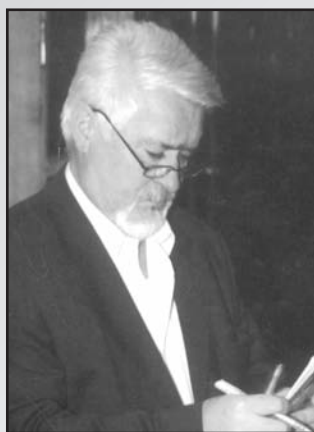
Тому що людина-поет вмє жити тільки любов'ю, переступ з цього світу в потойбіччя і, навпаки, – зовсім спокійний, звичайний, слухняний, за природним законом, як смерть, так і народження, тільки ниций надбанням:

«А я
Покірливий, немов собака,
Хворий на любов,
Умру
На батьківським порозі
Порожньою криницею»

(Друге повернення, ст. 118)

Миколі КОРСЮКУ сповнилось 60 років

«В ЯБЛУНЕВИХ НЕБЕСАХ...»

Пишу вірш з Лужанською назвою, як у заголовку, вже здавна. Пишу його й пишу, бо нераз пишеться важко. Я б сказав, однак, що, як по-моєму, він, начебто, підходить до творчої долі Миколи Корсюка, який, дивись і дивуйся, й собі вже сповнив 60!

Народився М. Корсюк під палаючими яблуневими небесами в селі Луг, що над Тисою в Мараморощині. Тут виріс, тут поетично (може, й структурно) сформувався. В Лузі, де й понині лунає українська мова, де й понині блукають тінь і печать уродження того ж Луга Івана Шмуляка, визрівшого письменником в моєму Банаті, – отого легендарного письменника, композитора, диригента...

Цікаво тільки, хто саме спонукував, заохочував М. Корсюка писати вірші. Може, таки його професор Юлія Грінь-Арделян? Без неї це не могло обійтися. А може, від тих же яблуневих небес це могло статися?

Важко писати про побратимів, тим паче про друзів писати важко, – я в цьому переконався.

Все ж, не забути ті вже далекі «спечні» молоді роки, колишні-колишні, якими вони бували за раннього чи пізнього житейського «студентства», коли в Бухаресті різні поетичні покоління й натури збирались-спілкувались не тільки в Літстудії, ані в якійсь-там богемській корчмині, а таки на пречудовій «галявині» Поезії СПР, де кожен знав і займав своє місце, де вірші злітали, мовби святковими різноколірними надувними кульками, вони опиняючись згодом на шпальтах і на сторінках часопису «Новий вік», або ж його «Літературного додатку». Бо де вірш, там і свято, бо де рідне самолюбство й вино до самого ранку, де вирує лагідна посмішка мадам Кандрі, розкішної райської птахи, та її двох «кельнерок» (всіма – як колишніх учениць Літшколи ім. М. Емінеску), там і гонор та горе...

До редакції «Нового віку» М. Корсюка привів М. Михайлюк. Зніяковілого, мов наречена. «Чіношного» (з угорського – пишного).

Минали роки, пролітали. М. Корсюку пощастило стати редактором у в-тві «Критеріон», а вже потім, звикшись зі смітним та висушеним Бухарестом, Микола надрукував «купу» книжок віршів і прози. Дві з них – «Роздоріжжя», 1973 р., та «Ні Бог, ні люди», 2008 р., – отримали дебютну і, відповідно, Премію СП Румунії («повну», так би сказати).

Пише далі, працює над «Дзвоником», чимало з душевних коштів вкладає Микола на розвиток нашої літератури.

ЩАСТИ ЙОМУ, М. КОРСЮКУ, З ШЕСТИДЕСЯТИРІЧЧЯМ! МНОГІЇХ ЛІТ!

Іван КОВАЧ

Дуже цікаво, що вихід з гри життя світлий:

«Скільки світу таїться в цій ночі,
Глибокій аж до неба,
Коли губиться пам'ять,
Коли гублюся я,
Коли губиться все»

(Див. «Гра V»).

І починає та безмежа гра потойбіччя, а прихід на наш світ земельний, у свій ряд, відбувається «дорогою від предків», і «хтось лічить зорі», навіть раніше за матір:

«І тоді я
Прийшов на світ
Заповнити відстань
Від народження до мене»

(Третє повернення ст.133/134)

Вірші Гра I, Гра II, Гра III символічно життєві гри, і навіть Гра IV, але вона належить обранцям слова, митцям, фантазерам, мов Дон Кіхот, що граються зі світом, красуються ним:

«І я
Мовчазний, мов лебідь,
Відмінююсь від А до А.
І боюсь назвати себе,
Щоб не знищити вічність печер
І обрії гри
У словонеобхідність»

(Гра IV, ст 113/114)

Грою у «словонеобхідність» поет зображує світ, а це вже – «Секонд гра», тобто другорядна гра поруч житевої, першої гри, як вважає її румунський поет Йон Барбу, і тому вірші «Гри», і не лише вони, набирають грайливих, музикальних, прекрасних форм, яких, за винятком поезії Івана Ковача, у нашій українській літературі Румунії не знайдемо. Ця музична стихія – весела й сумовита – залежить від виявлених почувань чи думок і від дитинства до смерті зворушують вздовж житевої гри когорти цілих категорій прекрасних асоціацій, які належать тільки М. Корсюку, його філігранному оформленню віршів, ідей, слів та звуків, що хвилями коротшають, коротшають і завмирають, щоб розростатися рефреном, немов у М. Вороного чи П. Тичини (див. Миколай Вороний у сьайві мрій, Київ 2002 – «Шлях Миколи Зорового, передмова М. Москаленка, ст. 11).

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

САЛОН БУХАРЕСТСЬКОЇ КНИГИ ТА ПРЕСИ

Відкритий 3 березня, XV-ий випуск виставки під назвою *Салон бухарестської книги й преси* виявився традиційним доказом існування весняного книжкового ринку. В Музеї національної історії Румунії організувала виставку фірма АМПЛУС Інтернаціонал у співпраці з Урядовим департаментом міжнародних відносин. Виставка об'єднала понад 100 учасників: видавництва, фундації, культурні асоціації, вищі учбові заклади та музеї і представники мас-медіа.

На виставці були присутні представники Урядового департаменту міжнародних відносин зі стендом книжок та журналів національних меншин.

Союз українців Румунії представив багату гаму книг, журналів та газет. У цей період на виставці можна було побачити книги, присвячені національному поету Тарасу Г. Шевченку, видання на 2009 рік: *Баланс абсолютний* Івана Арделяна, *Потойбіч рубінових небес* Івана Ковача, *Верховинська*

сопілка Гаврила Клемпуша, *Книга смерті* Миколи Корнищана, *Райдуга над Стіксом* Павла Романюка, *Не вір очам своїм* Михайла Трайсти, *Дитинства очі волошкові*, Марії Чубіки й інші книги. Згадаємо, наприклад, *Гуцульські вишивки* Мирослави Шандро, *Оранжева балада та інші новели* Івана Ковача, *Poezia colindelor* Івана Ребошапки, *Ой у полі три криниченьки* – збірник, упорядкований Іваном Лібером, *Кобзар* Тараса Шевченка, *Тайносфера* Івана Негрюка і *Стривожені зорі* Яреми Байрака.

Протягом п'яти днів відвідувачі мали можливість побачити вагому видавничу продукцію і, за можливістю, збагатити свою бібліотеку. Мета такої маніфестації – це засвідчення культурних цінностей національних меншин Румунії.

Роман ПЕТРАШУК

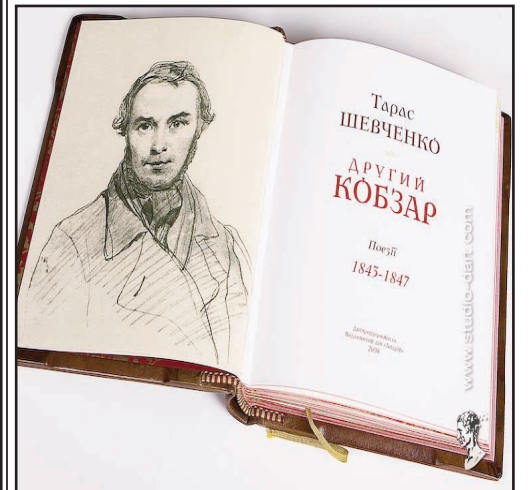
На виставці: Іван Робчук, Лариса Копощук і Павло Шовкалюк

Фото автора

Павло ШОВКАЛЮК

СВІТ ТЕБЕ ЧИТАЄ

Сьогодні світ тебе читає,
Кобзарю наш, Тарасе,
Бо слово меж твоє не знає
Ні в відстані, ні в часі.

Америка уся читає
КОБЗАР в незлому слові.
У ній Європа вже бажає
І єдності, й любові!

І діти Африки читають
У школі початковій...
Японці ж «гуглами» шукають
Спокою в тихім слові.

Уся земля тебе читає,
Єдиний наш Тарасе,
Бо слово цін твоє немає
Ніде в людській расі!

Славні ювілеї 2010 р.

ОЛЕНА ПЧІЛКА (1849–1930)

(Продовження. Поч. в попередньому номері)

Літературно-громадська праця Олени Пчілки широко розгортається у Києві: вона бере активну участь у влаштуванні літературних вечорів, присвячених пам'яті Шевченка, Куліша, Гребінки, Глібова, століттю української літератури (століття «Енеїди» Котляревського).

Теми діяльності О. Пчілки – багатогранні. Під час перебування на Волині вона захоплюється вивченням народного побуту, записує пісні. Працює над цінною етнографічною розвідкою «Українські колядки», яка була надрукована в 1903 р. в журналі «Киевская старина». Олена Пчілка збирала зразки вишивок, дуже любила народну вишивку і видала про неї книжку «Український орнамент» (1876 р.), а згодом – «Українські узори».

Журнал «Рідний край» у 1907 р. був припинений цензурою, яка враховувала його напрям «шкідливим». Згодом його видання

відновилося у Києві; вела його Олена Пчілка сама, витримуючи і матеріальні для цього кошти.

Чоловіком Олени з 1868 р. став чернігівець Петро Антонович Косач – член Київської громади, голова з'їзду мирових посередників Новгород-Волинського повіту.

Пані Олена була зразковою матір'ю та винятковою вихователькою своїх дітей в українському дусі і національній свідомості.

Старший син Михайло, з яким душевно вона була найбільш близькою, по фаху фізик-математик, водночас захоплювався літературою – друкував у галицьких часописах новели під псевдонімом Михайло Обачний.

Постать Олени Пчілки треба нерозривно ставити поруч з її старшою

донькою Ларисою, яка стала, завдяки особливому піклуванню матері, геніальною українською письменницею Лесею Українкою – гордістю нашої нації. Помітивши у своєї дочки неабиякий поетичний хист, Олена Пчілка всіма заходами сприяла розвитку її таланту. Леся Українка стала однією з найвидатніших українських митців слова. Її багатогранний талант виявився у найрізноманітніших жанрах: у ліриці, драмі, прозі, публіцистиці. Її напрям думок чітко визначився національно-патріотичним духом. О. Пчілка завжди підтримувала Леся морально і матеріально, супроводжувала її на лікування та численні операції до Відня та Берліна.

Багато горя зазнала у житті Олена Пчілка. У 1895 р. помер брат – історик Михайло Драгоманов, у 1903 р. передчасно помер її улюблений син Михайло, у 1909 р. – чоловік Петро Косач, а у 1913 р. – її славна донька Леся Українка.

(Продовження на 11 стор.)

Леся УКРАЇНКА з матір'ю Оленою ПЧІЛКОЮ

Ольга ПОРОХІВСЬКА-АНДРИЧ

ДЕНЬ МАТЕРИНСЬКОЇ МОВИ...

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Тут є так (тут, значить школа села Калинешти-Енаке, директор-викладач Василь Перпелюк): людина освячує місце!

Всі артистичні програми приготував і викладач музики Петро Лінкей.

Пошана батькам учнів які підтримують викладання рідної української мови. В інших

школах комуни Дарманешти вже ні, духу, ні пуху української мови». Чому? Хто може на це відповісти?!

Н.Р.: СКАЖЕМО Й ТАК

Само собою, що вивчення рідної української мови буде лише там, де українські інтелектуали та «фактори» й активісти СУР про це дбають, де вони повчають батьків, до чого зможе призвести занедбання нашої мови, чи така відмова, іноді, практично, недоречна і така «всіляка», вчитися тієї мови, яка дає можливість зберегти наші ж традиції, нашу культуру давньої й великої держави зі столицею в Києві! Важко спеціалістам з викладання української мови в Румунії бути то спеціалістом, то... пропагандистом, адже питання, що стосується збереження в Румунії рідної української мови, це питання всієї нашої громади, зокрема, всіх наших інтелектуалів, які хоч навіть і не є членами СУР, і статусним питанням нашої 20-річної організації...

І.К.

Наше майбутнє – це вони...
Фото автора

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ ТА ЇЇ РИЦАРІ

(Початок в н-р 3-4/2010 р.)

Ціле військо складалося із старшин і товариства. Старшини – це кошовий отаман, начальник всього Війська Запорізького; військовий осавул, головний заступник отамана – одночасно відав і касою Коша; військовий суддя, це був заступник військового права і суду; військовий писар – головний секретар війська, він складав і підписував усі грамоти і був начальником військової канцелярії; хоружний носив стяг – хоругов; бунчужник – бунчук; перначник – пернач; курінні отамани – начальники кожного куреня; полковники командували окремими відділами війська, особливо в час походів; був священик січовий; до служби кошової належить довбуш, який бив у барабан і скликав військо на раду, на майдан.

Військове життя і сусідство з татарвою примушували запорожців раз-по-раз бути готовими піти на війну і заложити рицарські голови в бою за волю і віру. Так, що вони не могли і воювати, і господарювати. Кінь, добра зброя та люлька – то і вся худоба козака-запорожця! Козаки не орали землі, не сіяли хліба, – а земель у рицарського товариства було доволі! Спершу ці землі були пустими; у безкраїх запорізьких степах водилися табуни диких коней. З часом козаки почали закликати на свої вільні степи охочих людей. Товариство радо їх приймало, наділяло землями і вимагало, щоб вони, осівшись, обробляли землю. Так на запорізьких землях поблизу Січі стали засновуватися хутори й села.

У спокійний час січовики ловили рибу, полювали на звірят. Освіту та освічених людей січове товариство дуже поважало. В Січі була школа, в котрій у спокійний час вчилися козаки читати і писати. З війни запорожці часто привозили велику поживу, з якої більшу частину роздавали на монастирі, на церкви, особливо на убогих.

Завзятий, бравий вояка був козака-запорожець! Він знав стояти за рідну Україну, за волю і віру українського народу! Бився і вмирав запорожець як справжній герой! Тому Запоріжжя задавало страху і Московщині, і Польщі, і Туреччині. Бувало, що нападали на запорожців татарська орда, а козаки бачили, що у татарви велика сила і вони не справляться з нею у бою, й вони пускалися на хитрощі; свої ж степи козаки знали, як свою долоню. По кущах та по могилах, по багнах, по горах та вітру запорожець знайде путь степу, не заблудить! Коли запорожці звіряться, що у татарви більша сила, вони нараз розлітаються, немов орли, на всі сторони, і залежать – хто в багнах, хто в тернах, а хто в траві. Кинеться татарва – зирк сюди-туди, -нема козаків! Поверне вона назад, а вони тоді вздогін за нею з рушницями! Палять, а нікого не видно. Так і розженуть ворогів. Коли ж ватажок примічав, що можна міряться силою з ворогом, він гукне чи свисне, а козаки зліталися орлами докупі і билися, наче леви!

(Далі буде)

Віргілій РІЦЬКО

Микола КОЗАК

РІДНА УКРАЇНА

Вас. Боровому
присвячую

У моїх зіницях
Досі плачуть птиці,
Довго не весниться –
Мороз-каторжниця...
У моєму серці
Зорує відвертість,
Зоря галактична.
Козацька, незвична...
В моїй голівоньці
Вічні мандрівочки
Кобзаря вітрисько...
Бояться – щоб близько,
Тримають на відстані,
Націливши вістря.
Але ж я незборимий,
Незловимий, незримий...
У моїх зіницях
Досі плачуть птиці.
Дайте помолиться –
Зречись ворожбниці...
Не рідної криниці,
Ні матінки-вдовиці,
Сестронежки-жалібниці...
З болю б не схилиться –
За нами ж убивці,
Вбивці – ненаситці...
Ой, не впускайте в долю,
Не додавайте болю.
У моїх зіницях
Досі плачуть птиці...
Невесело нині,
Душі голубині,
Думи бунтареві –
На землі і в небі...
І чого втікати?
Не зустрінись більш?..
Так ведіть на страту
Вже й мене за вірш.
Нині – як і вчора –
Смертю дише лють.
Вчили там покори,
Тут своїми б'ють...
Будь благословенна
Й непокірна будь!..
Встануть ще дерева,
Де трагічне жнуть...
Я іще відкрию
Людям таємниці –
Там, за чорториєм
Молоденькі вбивці...
...Скільки відхарчало,
Скільки ще харчить!..
Але ж їм все мало –
Спробуй зупинить...
...Я живу тобою,
Я ж за тебе гину!..
Ой, не стань журбою,
Рідна Україно!..

1 квітня 1991 року,
м. Крайова

Про дійсні дані Голодомору я дізналась зараз після 1992 року, коли група викладачів української мови з Сигота брали участь на конкурсах, організованих канадськими учителями у Львові. Тут була представлена багата документація про Голодомор, а в першу чергу, фільми. Говорила нам про Голодомор й одна викладачка української мови, будучи дитиною 1933 року, коли якимсь чудом-дивом її батькам вдалося врятуватися від голодної смерті. Такі фільми і такі розповіді забути не можна. З присмаком гіркоти, який залишився в мене й до сьогодні, я думала про те, що ніколи про голод не говорила своїм учням (бо сама про нього не знала), а навпаки, вчила їх творів, написаних в ті ж 30-роки 20 ст., в яких славився вождь і партія. Адже такі вірші входили в шкільну програму і оминати їх було неможливо. В свій час, з таких самих причин, мої викладачі в школі, а потім в університеті, ніколи про голодомор не говорили, а прочитати не було звідки.

ПРИХОВАНА ПРАВДА: «Котрий ворог страшніший?..»

Правда, кілька років перед 1989 р. мені попала в руки (з підпілля) біографія Степана Бандери, звідки я дізналась про Українську Повстанську Армію (УПА), теж децю про Голодомор. В останні роки вже появились статті і в нашій пресі про такі події, теж дійшов до нас і роман Василя Барки «Жовтий князь».

З нагоди відкриття Українського дому в Тімішоарі пані Ярослава Хортяні, історик і Голова Європейського Конгресу Українців, Заступник Голови Світового Конгресу Українців, подарувала кілька книг, між якими і свою авторську роботу «Прихована правда», що була надрукована в 2004 році в Будапешті, після 70 річниці Голодомору.

Як згадує доктор доцент, завідувачий Кафедрою слов'янської філології Сегедського університету Михайл Котіш: «Ярослава Хортяні має на меті посприяти ліквідації ще

однієї білої плями, а проведена нею новаторська робота слугує компенсації цього пробігу.

А сама авторка виявляє в своїй роботі дилему, яка постала перед українським народом з початком II світової війни: «Підкоритися, або чинити опір? Котрий ворог страшніший: сталінська влада, яка завдала Україні стільки страждань у 30-і роки, чи нацистський режим?».

Робота пані Ярослави Хортяні відноситься до широких мас, доступна багатьом, тому добре було б про неї нагадувати і поширювати серед наших читачів, послати в кожен бібліотеку при наших домівках і в школах. Робота, крім доступного тексту, пояснень, містить фотографії, документи, карти. Цікаво, що на одній з фотографій бачимо солдатів УПА разом із селянами і пастухами, – мені здається з Полян. Можливо, ще знайшовся б свідок цих подій.

На основі такого матеріалу можна провести в наших домівках цікаві розмови. І, очевидно, спала б полуда з очей тих, що й тепер горнуть під крило «старшого брата». В роботі згадано, що боротьба УПА продовжувалась до 50-60 років 20 ст., а дехто продовжував аж до 80 років.

Двомовна книга Ярослави Хортяні містить 2 окремі частини: перша – це Голодомор на Україні ('33 року), а друга – це Україна під час II світової війни (і кілька років після війни).

Кожна частина містить окремі підрозділи, що самими заголовками зацікавляють читача: «Що таке Голодомор?», «За що боролась УПА», «Десять буремних літ» і т.д.

На диво актуально звучить заключне речення розділу «Степан Бандера»: «Бог ніколи не простить теперішньому поколінню, котре в «подарунок» отримало незалежність України, коли під видами всяких «союзів» вони «передають» Україну в руки тих, хто роками вбивав найкращих представників українства».

Юлія ГРІНЬ-АРДЕЛЯН

ЗНАЙОМТЕСЬ: КОРНУЦЕЛ-БАНАТ

(Закінчення. Поч. у нр 3-4/2010 р.)

Виступили, як звичайно, господарі, які показали майже все своє жудожне майно. Тут виступили діти садочка, а потім малі школярики під керівництвом працюючої їхньої учительки Михаєли Шімоня. Вони гарно виконали українські колядки, а потім одну комічну сценету. За ними виступили відомі «барвіночки», які своїми приємними голосами виконали низку українських місцевих колядок. Добре вивчені колядки і сміливе їхнє виконання дуже приємно вплинуло на глядачів.

Приємним сюрпризом для публіки був виступ молодіжного Решіцького гурту під проводом місцевого пароха Петра Поповича. Вони дуже гарно колядували, доказавши, що в їхній пам'яті зберігається значне число колядок.

Гарно виступили Лугозькі самодіяльні артисти під проводом пані Савани Албічук. Їхній колядковий репертуар, хоча дуже складний, був дуже добре засвоєний.

Щукани із своєю «Калиною», під акомпанементом трістої музики, принесли українцям горбистого краю Банату не лише колядкову красу, але й красу молодіжного українського голосу.

Зорільські «Віфлеєми» успішно виступили, доказавши, що вони прекрасно вивчили текст п'єси на тему народження Ісуса Христа.

Карансебеські чудові голоси «Червоної калини» переконали публіку, що у них широкий досвід, що вони уважають пісню як щось необхідне людині.

«Зелена ліщина» у своїй 50-процентовій присутності приємно виконали не лише колядки на два голоси, але й ті, що виконані на один голос.

Концерт закінчився «Маланкою», виконаною Корнуцельським колективом. Тут треба негайно визначити важливу роль цього колективу, який легко розбирається не лише в пісні, але і в театрі і в танці.

Іван ПРОДАН та Іван ЛІБЕР

До цього всього додається ще і важлива роль, яку відіграли ведучі проф. Сімона Свистак і проф. Михайло Бобик, вони здійснюють гарну рекламу місцевості, в якій відбулася подія, організаторам події, українській літературній творчості та її авторам і українству взагалі.

На закінчення події за їхню гарну працю художні колективи дістали скромні дарунки, а саме – нову книжку української

поетеси Марії Чубіки, та грамоти від Союзу українців Румунії, вручені головою Степаном Бучутою.

Перша частина події закінчилася, але господарі угостили своїх гостей найкращими виробами Корнуцельської кулінарії. Тут учасники продовжували виражати, прямо чи ні, любов до української пісні, до української нації, до звичаїв, до їх душі.

Довго, довго продовжувалися розмови, а їхніми насолодами були: «Зелене листя, білі каштани», «Чорні очка, як терен», «Ти ж мене підманула» та ін., і навіть танці під акомпанементом акордеонів Петра Шушки, чи Михайла Сокача, або трістої музики, вираженої Щуканським молодим колективом музикантів.

Треба негайно визнати важливу роль, яку відіграв місцевий примар та перший заступник голови Карашеверінської філії СУР пан Іван Продан у організуванні та ході події. Він легко зрозумів, що людям необхідні не лише матеріальні блага, але й душевні, що люди повинні і читати, і співати, і танцювати, і сміятися, а особливо жити в мирі. Йому завдячується відновлення художнього колективу «Барвінок», йому завдячується назва будинку культури (Івана Шмуляка), він уважає художній колектив так, як щось своє.

Треба додати, що і художній колектив «Барвінок» – це колектив відданих українців-патріотів, які щиро працюють на благо української культури.

За всі успіхи, отримані на цій події, у ім'я усього комітету Карашеверінської філії – щира подяка її організаторам і виконавцям.

Іван ЛІБЕР

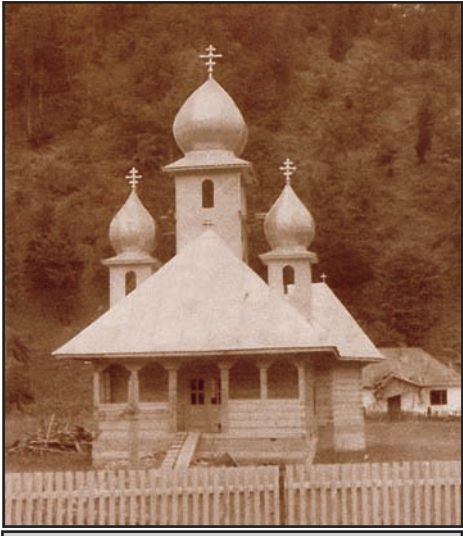

До 20-річчя відновлення Українського православного Вікаріату в Румунії – 1990-2010 рр.

СТАВЛЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ДО ФЕНОМЕНУ НАРКОМАНІЇ

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

Вдійсності, зовсім інше. Глибокий дослідник в цьому питанні, ігумен Євменій описує як діють наркотики на наркомана.

Церква «Собор Апостолів».
Поляни, Мараморощина

«На першому етапі позитивні відчуття настільки високі, що негативні прояви, в цей час, не дають про себе знати. Тому багато хто не помічає, що починає платити вже після другої і третьої ін'єкції... Позитивні відчуття дуже швидко зовсім зникають. Людина змушена вживати наркотики лише для того, щоби увійти в норму» (В книзі «Отче – я наркоман», стор. 35).

Румунський журнал «Православна Преса» (н-р 8, стор. 15-18) описує стан однієї наркозалежної дівчини, що жила в Америці, яка, звільнившись – тільки силою церкви – від рук смерті, дає пораду наркоманам, щоб не відважувались самі своїми силами звільнюватись від цієї темної дії, бо не зможуть. «Бог мене рятував! – сказала новонароджена дівчина, – мала безсоння, жахливо була змучена й не мала спання».

Відчуваючи своє існування безглуздим, бажаючи стати оригінальними, навіть повернутись в дитинство, наркоман обманює себе, знищуючи своє здоров'я, загублюючи самого себе, поставляючи, замість своєї індивідуальності, залежність від наркотиків, – замічає лікар Олександр Данилін.

Інша цікава річ у тому, що наркоман не збагнув Божих великих діл над самим собою. Господь так мудро нас створив, що нам не потрібно нічого добавляти до нашого зовнішнього і внутрішнього механізму. В нашому тілі існують речовини, які відповідають за психоемоційні переживання. Це ендорфіни, які впливають на мозок, даючи нам почуття комфорту і легкості. Вживаючи наркотики, людина набуває сильніші почуття, а ендорфіни вже не виробляються. Тоді появляється хвороба і м'язева та кісткова, яка називається «ломка».

Багато хвороб появляються в наркоманів, про яких писалось і пишеться в різних статтях і книгах по цілому світі.

Дві інституції повинні прийти на допомогу наркозалежним: церква і медицина. В своєму «Практичному посібнику для душпастирів» ігумен Євменій пише: «Нам доводилось зустрічати лікарів, наркологів... які жертовно віддають увесь свій час і душевні сили, допомагаючи наркоманам, що одужують. Всі вони свідчать, що назріла потреба, разом із тілом, допомагати зціленню людській душі».

Роль Церкви відносно цієї хвороби повинна бути профілактична і реабілітаційна. Нелегке завдання має сьогодні один душпастир, який повинен продовжувати дію милосердного самарянина. Говорячи про індивідуальне душпастирство, професор Пастирського богослов'я, прот. Ст. Ярмусь уточнює, що священник повинен бути завжди достойним носителем Божої благодаті, але маючи на увазі сьогоднішнє духовне спустошення, «тепер душпастирі треба, щоб були не тільки проповідниками слова Божого, але й психотерапевтами – лікарями душ».

Навіть св. отці напоминають душпастирів вивчати психології і психотерапії. Так, наприклад, св. Теофан затворник називає християнську психологію «найліпшим посібником для викладання християнської моралі».

Св. Лука, архієпископ Кримський, залишив слідуюче напаминання для душпастирів: «Психотерапія, яка полягає в словесному, точніше, духовному впливі лікаря на хворого, це загальнознаний метод лікування багатьох хвороб, який часто дає прекрасні результати».

Коли запитали ігумена Євменія, чому називає одну з своїх книг «Душпастирська психологія і психотерапія», він відповів прекрасно: «Насамперед, тому, що таким чудовим класичним поняттям, як «психологія» й «психотерапія», треба повернути їхнє первісне значення (грецькі «психі́я»=душа; «терапія»=лікування). Хто ж, як не душпастир, служитель неба і землі, перший за інших, покликаний бути званцем (психологом) і опікуном (психотерапевтом) душі» (також в книзі «Отче – я наркоман», ст.32)!

Священник, як психотерапевт, повинен бути носителем мудрості Христової, лагідності Христової, благодатного слова Христового, миру Христового і милості і любові Христової.

У реабілітації наркоманів, душпастир повинен бути теж добрим психологом. Процес повернення наркомана до нормального здоров'я не є коротким, за «душпастирським богослов'ям». Він може мати навіть сім етапів. Останній етап дуже цікавий: виздоровлений наркоман може вздоровитись. Всі ці етапи є увінчані дуже уважною сповіддю і Св. Причастям.

Не можемо не згадати, що наркоманія це поганська практика. Про ці різні звичаї

стародавніх поганських народів, які вживали різні отруйні й небезпечні рослини писали: Геродот, Помпій, М. Еліаде, Кантемір, Мілеску Спатару і інші.

Отже, наша молодь ризикує повернутись до поганських звичаїв, які опоганюють їхнє християнське ім'я і забруднюють одягу Христову що дістали в хрещенню.

Феномен наркоманії готує часи антихриста, коли Св. Літургія не буде служитись. Чусмо все більше, від великих подвижників Церкви, що наближається час, коли люди будуть споживати антихристову їжу.

В первісному християнстві появилась велика спокуса, коли християнів зобов'язували погани споживати «жертву ідолську». Про це пише (обережно) Св. Ап. Павло Коринтянам (I Кор.8), згадуючи їм, що ідол в світі – ніщо. Св. І. Золотоустий називає цю поживу ідолську: «Сатанські трапези». Проти цієї практики говорить сам Господь Ісус Христос учневі Своєму Іванові в Одкровенню, будучи невдячним з поганською практикою Тіатірської церкви, в яку ввійшла спокуса споживання ідолської поживи (Одкр.гл.2) і яку Господь називає «обманом і гидотою». Часом, ця практика зникла. Але, диявол видумав

Церква «Всіх Святих».
Ремети, Мараморощина

оновити цю гидоту, лишень в іншому вигляді: в наркотиках. Цими хитрощами, ворог людського роду хоче замістити Причастя своєю поживою і готувати людей до невіри в Христа. Ідолська пожива не приносить здоров'я і радість, а хворобу і сльози, будучи «гидотою і обманом».

Цими хитрощами диявол віддаляє нашу молодь від Церкви, від Св. Таїнства, від Сповіді і Св. Причастя, перед яким тремтить, тому що це пожива Вічності.

Закінчуємо ці роздуми із заміткою ігумена Євменія: «Молодь знайомиться з наркотиками на дискотеках і вечірках, в компанії з друзями. Існують й інші причини: економічна криза, безробіття, проблеми в особистому житті. Все це спонукує людину за допомогою наркотиків шукати кращого життя, але це життя без майбутнього».

Прот. д-р Микола ЛАВРЮК

ДО УВАГИ ВИПУСКНИКІВ –

Повідомляємо, що на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.2006 р. №1034 «Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року» та статті 5 Протоколу про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та Міністерством виховання, досліджень та молоді Румунії на 2008-2009, 2009-2010 та 2010-2011 роки, Міністерство освіти і науки України виділило у 2010 році 20 державних стипендій для прийому громадян Румунії українського походження на I курс вищих навчальних закладів України.

Квота прийому у 2010 році громадян Румунії українського походження до ВНЗ в межах обсягів державного замовлення за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра (таблиця н-р 1).

Крім того, Міністерство освіти і науки України готове розглянути, відповідно до потреб румунської сторони, пропозиції щодо кількості стипендій та переліку спеціальностей для навчання громадян Румунії

№	Спеціальність	Кількість місць
1. Чернівецький національний університет		
6.020303	Філологія (Українська мова і література)	2
6.010102	Початкова освіта (Початкове навчання)	2
6.010106	Соціальна педагогіка	2
6.030102	Психологія	1
6.030504	Економіка підприємства	1
2. Закарпатський державний університет		
6.050101	Комп'ютерні науки (Інформаційні управляючі системи та технології)	1
6.030509	Облік і аудит	1
6.030201	Міжнародні відносини	1
3. Ужгородський національний університет		
6.020303	Філологія (Українська мова і література)	2
6.030301	Журналістика	1
6.050102	Комп'ютерна інженерія (Комп'ютерні системи та мережі)	1
6.050502	Інженерна механіка (Технологія машинобудування)	1
6.060101	Будівництво (Міське будівництво та господарство)	1
6.020303	Філологія (Мова та література (англійська))	1
4. Львівський національний університет		
6.030601	Менеджмент (Менеджмент організацій)	1
6.020302	Історія	1
		Всього 20

українського походження у вищих навчальних закладах України, підпорядкованих Міністерству освіти і науки, за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра. Відповідні пропозиції необхідно надіслати до 1 травня 2010 року. Пропозиції щодо навчання в аспірантурі необхідно надіслати до 1 квітня 2010 року.

Представники української громади, кандидати на навчання у вищих навчальних закладах України за рахунок державних стипендій повинні мати повну загальну середню освіту, відмінні та добрі оцінки з усіх навчальних дисциплін, володіти українською мовою на рівні, достатньому для здобуття освіти.

Більш детальну інформацію щодо організації відбору абітурієнтів на навчання до України можна знайти на сайті Посольства України в Румунії в рубриці «Співробітництво у галузі освіти».

Контактна особа в Посольстві І-й секретар – Заболотнюк Василь Андрійович, роб. тел. 230 36 30 (з 9.00 до 18.00).

Чернівецький національний університет

Загальна інформація

Чернівецький національний університет - один із провідних вузів України - засновано 4 жовтня 1875 року.

Рішенням Державної акредитаційної комісії від 7 квітня 2008 року університет визнано акредитованим за статусом вищого закладу освіти IV рівня акредитації.

На засіданні Ради Європейської асоціації університетів 15 січня 2009 р. у Брюсселі прийнято рішення про прийняття Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича до асоціації на правах індивідуального повного членства.

Контактна інформація:

58012, Україна, м. Чернівці, вул. Коцюбинського 2
тел. +38 (0372) 52 62 35, факс +38 (0372) 55 29 14
E-mail: office@chnu.edu.ua

Філологічний факультет

58012, Україна, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2
телефон Деканату: +38 (0372) 58 48 46

E-mail: clg-phil@chnu.edu.ua

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
58000, м. Чернівці, вул. Стасюка, 2

тел. + 38 (0372) 23 52 80

E-mail: clg-edu@chnu.edu.ua

Економічний факультет

58000, м. Чернівці, вул. Кафедральна, 2

тел. +38 (0372) 52 59 97, +38 (0372) 52 43 05

E-mail: clg-econ@chnu.edu.ua

2010 ТА ЇХ БАТЬКІВ

Закарпатський державний університет

Загальна інформація
Закарпатський

державний державного

університет – вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, державної форми власності, створений на базі Ужгородського інституту інформатики, економіки і права, який розпочав свою діяльність у 1995 році.

Закарпатський державний університет поєднує у собі класичні та сучасні традиції навчання та виховання молоді, педагогічні набуток різних поколінь, що творили і творять його історію. За короткий час університет зумів здобути визнання й повагу колег-освітян, студентів і населення краю та став відомим далеко за межами області.

Приймальна комісія:
88015, Україна, Закарпатська обл., м. Ужгород, вул.Заньковецької, 89 а
тел.: (0312) 65-14-34
<http://www.zakdu.edu.ua>

Факультет інформатики
м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89 а
тел. деканату: (0312) 65-52-50
сайт кафедри інформаційних управляючих систем та технологій:
<http://www.zakdu.edu.ua/index.php?lg=ua&mmenu=struct&smenu=inf&page=12>

Факультет економіки
м. Ужгород, вул. Українська, 19
тел. деканату: (0312) 61-58-68
тел. кафедри обліку і аудиту: (0312) 61-33-45; (0312) 61-58-68

Факультет міжнародних відносин
м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
тел. деканату: (0312) 66-47-04
тел. кафедри міжнародного права та міжнародних відносин: (0312) 65-08-00.

Львівський національний університет

Львівський національний університет імені Івана Франка — один із найстаріших у Східній Європі. Його засновано в 1661 р.

Протягом 2000-2001 н. р. Університет відвідали понад 800 іноземців. Зараз в Університеті навчається 66 іноземних студентів та стажистів.

За десятиріччя незалежності України Львівський національний університет імені Івана Франка став одним із найпрестижніших закладів нашої держави, здобув високий міжнародний авторитет.

Контактна Інформація

79000, Україна, Львів, вул. Університетська 1

E-mail: webmaster@franko.lviv.ua

Історичний факультет

79000, Україна, Львів, вул. Університетська 1

Тел.: 032 239-45-32

e-mail : m_lozynskyj@franko.lviv.ua

Економічний факультет

79000, Україна, Львів, вул. Університетська 1

Тел.: 032 239-41-94

e-mail : kyrylych@franko.lviv.ua

Ужгородський національний університет

Ужгородський національний університет, заснований в 1945 році, є одним із класичних університетів України, акредитованих за IV (вищим) рівнем акредитації

Гордість університету – могутній кадровий потенціал: 152 докторів наук, професорів, 500 кандидатів наук та доцентів, 11 лауреатів Державної премії України в галузі науки і техніки, 30 заслужених діячів науки,

Контакти

Філологічний факультет

Бідзіля Юрій Михайлович

88000, Україна, м. Ужгород, вул.

Університетська, 14, кімната 437

Інженерно-технічний факультет

Турянця Іван Іванович

88000, Україна, м. Ужгород, вул.

Університетська, 14, кімната 309

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

ГАЛИНА МОГИЛЬНИЦЬКА: «ХРОНІКА ВЕЛИКОГО ОШУКАНСТВА», АБО ПРО НЕВИГОЙНІ РАНИ УПЦ КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ

*Мотто: Божже Великий Єдиний,
нам Україну храни,
волі і світу промінням
ти її осіни (...)*
(Слова О. КОНИСЬКОГО,
муз. М. ЛИСЕНКА)

Дочка Одещини Галина Могильницька – лауреат премії Василя Стуса – є автором кількох поетичних збірок і ліро-епічної поеми «Рогніда» та близько сотні статей суспільно-епічної, релігійно-педагогічної та методико-педагогічної проблематики, відомих не тільки в Україні, а й поза її межами.

Найбільш відома її праця – «Літопис, або Камінь», із праці правди на розбиття митрополічного блудословія – полемічна книжка, яка розглядає болючі проблеми українсько-російських відносин, зокрема, у міждержавних справах.

З благословіння Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета Галина Могильницька друкує для ширшого кола читачів у чотирьох виданнях (2007-2009 рр.) книжку «Хроніка великого ошуканства», в якій розглядає найвжливішу проблему долі Української Православної Церкви в залежності від Російської Церкви Московського Патріархату.

Щоб доказати про існування канонічних підстав для відділення даних Церков та утворення власних Патріархатів, авторка Г. Могильницька відчуває потребу розказати вперше своєму народові «улюблені казочки» московських казкарів, як, наприклад «Откуда есть пошла земля Русская...», або «Про «колиску» із зозулячими яйцями» та Казочки про єдність Російської та Української церков «от начала принятия православия», а в кінці подає з підписами «Звернення вірних Української Православної Церкви Київського Патріархату м. Одеси до Його Святості Вселенського Патріарха Варфоломія I».

Іронія про казки, казочки й казкарів в та зозулячі яйця Московщини – одна справа, а гірка правда, яку хоче освідомити авторка про походження Руських земель, Київську Русь та Київський Патріархат, про роз'ятрену долю Української Православної Церкви під Московщиною – це інша справа, і якраз та найболючіша, яку, поки що, не всі українці знають, навіть із України, а тим більше з діаспори.

Тому Г. Могильницька із солідними аргументами історика – економіста та філолога і теолога (хоч за фахом авторка – економіст та філолог) у своїм синтезі доводить, що «Земля руська» описана літописцем Нестором у «Повісті

минулих літ» немає нічого спільного із Росією, як вважають російські спеціалісти і представники Московської Церкви на чолі із Митрополитом Агафангелом – офіційним промовцем Московщини із сторони України на переговорах про долю Української Помісної Православної Церкви, що ведуться в Женеві між Російською та Вселенською Церквами.

Для того, щоб довести істинну правду своїм побратимам-українцям про початки українського народу Г. Могильницька звертається до джерел з міфології та фольклору і відкриває, між іншими аргументами, мистецьку ідею безконечності в узорах українських писанок, потім культу Сонця та Води, родючості землі в стрітенських, купальських, петрівчанських та андріївських звичаях і обрядах. Навіть і жовтосиній прапор України, напевне, походить з трипільської культури від культу Сонця і Води – жовтий і синій, які, зливаючись, породжують зелень родючості Землі.

Дуже цікаво знати про інших предків з історії Скитії України IV-V ст. (див. «Гуни й описі Пріська Панатійського X, Просвіта, 2002, ст. 64, за А. Кіндратенком), як колишній мандрівник Прісько, що проваджав царя Аттілу нашою столицею, любувались хором дівчат, які з «хлібот» та «медом» зустрічали гостей, а на похороні справляли на могилі «страви» (див. «Хроніка великого ошуканства», Київ, 2009, ст.17).

Ясно, що тут ведеться бесіда про давніх хліборобів-українців, які й досі справляють «страви» і приймають гостей «медом» (слово «страва» – специфічне українській мові, хіба ще й словацькій).

Про Київську Русь, як добре організовану державу, всередині IX-ого ст., всі знають, про що свідчать історики Зенон Глак, Йордан, Прокопій та ін. і, певне, ніхто не ждав «свідчень» північних «благодійників», як іронізує Г. Могильницька.

Так, літопис Нестора згадує легендарного Кия, що «ходив до Візантії і велику честь мав від царя візантійського (ст. 22), а князі Аскольд і Дір, як напали потужним флотом на столицю Візантії, то тільки Пречиста Богородиця врятувала їх, і саме це чудо-диво у 866 р. переконає Аскольда охреститись під іменем Миколая, а разом із ним охрестяться також і воїни та купці київські. Як тоді можна вірити, – запитується Г. Могильницька, – що Аскольд і Дир та Рюрикові «дружинники» відбилися від свого князя та оволоділи Києвом, як тоді не вірити

арабському історику Аль-Мнуді, що називає Дира Найвидатнішим князем, який володів широкими землями і торгував з арабами? Існують навіть багато авторитетних істориків, що вважають Київську Русь як наслідком розвитку України за часів Антів (IV-V ст.). Преподобний Нестор ніде в літописі не говорить, що наші предки звалися «руськіми», а русичами, і теж саме підтверджує «Слово про похід Ігорів»: «І се русичі – Даждь – Божі внуці (див. ст. 25)». Правда, що говорить «про землю Рускую», бо земля тодішня і нинішня належала Київській Русі, а прикметник «я», тобто вона (див. ст.25).

Отож – зрозуміло всім, що землі Руські Це питомо Київської Русі, а не Московії, яка засновується у XII-ім столітті, ані Новгородські, бо Літопис Новгородський (1149 р.) свідчить, що єпископ Ніфоні (1165 р.) та ігумен Юрьєвський ходили «в Русь, в Києвград (ст.26), а пізніше у 1180 р. князь Святослав іде із «Руси на Суздаль ратью», те, що доказує про існування в той час князівств: давньої Київської Русі та Суздальського в Новгороді, на півночі чужорідної російської території. Київ і Суздаль ніколи не сприймалися – зауважає Г. Могильницька, – «єдиное отечество», і навіть у 1169 р. Андрій Суздальський знищить Київ по варварськи. Слідуватиме татаро-монгольський напад і Київська Русь зазнає нападу, ставши у XIV ст. частиною Русько-Литовської держави. Якщо Андрій Суздальський вважав Київську Русь ворожою землею, то Іван III (1462-1505), підкоривши Новгород і Твер, засновує ядро Московської держави і проголошує себе «Великим князем всея Руси». Йому слідує Іван IV (Грозний), який іменує себе «Государем всея Руси» і, здається, тепер приклеїться у Літопис Нестора сторінка «норманські теорії», походження Руси, – допускає Г. Могильницька, – момент, коли Московщина підкидає «зозулячі яйця» у Київськоруську колиску щоб почати казочку про «общее отечество» (див. ст. 38-41). Історик М.В. Толстой, якого цитує Галина Могильницька (див. Історія Русской Церкви 1991), признає, що, крім Новгорода, охрещеного Володимиром, Новгородщина, Суздальщина і Москва охрестились в XIII- і XIV ст. Взимку 1448 р., за московського князя Василя Темного, Москва проголошує, без благословення Константинополя, Московську церкву самостійною, а офіційне визнання одержить у 1581 р.

Іван КІДЕЩУК

ВТІЛЕННЯ ТАЙНОСФЕРИ ДУШІ

(Бібліотеку поета І.Негрюка передано СУР в Сучаві)

(Продовження. Поч. в н-рі 3-4/2010)

Іван НЕГРЮК

Це говорить про те, що поет уважно читав ці книги, в чомусь погоджувався, або сперечався з автором (наприклад, на сторінках переказів Леоніда Гребінки «Слова про Ігорів похід» збереглися закладки, зроблені поетом, з його коментарями).

На сторінках книги Ярослава Павуляка зберігся олівцевий запис віршів І. Негрюка (виданих? невиданих? хто відповідь?..).

У його зібранні – і великі томи, багатотомні видання (наприклад, Ромена Роллана, Стефана Цвейга), - і зовсім крихітні збірки віршів, що вийшли «сувенірним» тиражем, вірші початківців, маловідомих авторів (наприклад, Мирослав Куск. «Священний дар любові: Поезії». - Чернівці: Прут, 1977. - 46 с.).

(Не можу не висловити кілька глибоко особистих зауважень. Я пам'ятаю ці роки... Може, українцям, що народилися і все життя прожили в Румунії, це не зрозуміти. Але я то українка з Тієї України... У другій половині 80-х і до кінця 90-х було дуже важко видати щось, що вийшло з самого серця. А люди творчі - це люди тонкої духовної організації, вони, в основному, ті, хто не женеться за наживою і прибутком, вони нестяжателі. Тримаю в руках ці книжечки, формату з листівку,

найчастіше видані тиражем у сто примірників і обсягом в 50 сторінок - і відчуваю, скільки за цим крихітним виданням стоїть праці, нервів, надій, боротьби в самому прямому значенні. Пам'ятаю початок і середину 90-х в Україні... Пам'ятаю серцем, болем душевним, і з пам'яті це не може стертися ніяк, хоча тепер ті роки далеко і в просторовому, і в тимчасовому відношенні... Коли було величезною моральною працею просто вижити і не зламатися, не зрадити самого себе, залишитись особистістю, продовжувати справу життя - писати, викладати... Коли на людину, яка пише і щось створює, та ще яка має намір це надрукувати (в умовах, коли університетським викладачам платили пачками крупы і ліченими консервами, а цукор продавали з відмітками в паспорті) дивилися, м'яко кажучи, як на дивака...

Тоді багато хто пустився «в бізнес»: комусь пощастило, а когось і змолота безжална м'ясорубка загальної комерціалізації. Тримаю тепер в руках ці маленькі збірки віршів - як втілення, торжество і доказ сили духу і його перемоги над матерією - над марним, миттєвим, банальним, - всупереч всьому, навіть часом обманному, удаваному очевидним здоровому глузду, який лежить на поверхні... Справжнього автора, поета, творця, творчу людину веде по життю одній їй видима логіка - уперта, яка не бажає підлаштовуватися під загальнозрозумілий спрощений стандарт, і, як правило, не розуміється і навіть висміюється його оточенням і сучасниками.

Справжня творча людина творить не завдяки, а всупереч обставинам. Тільки час ставить все на свої місця, найчастіше сенс і цінність створеного борцем-одинаком усвідомлюється набагато пізніше його фізичного зникнення... Ось які думки навіяли мені книжечки авторських поетичних збірників з колекції Івана Негрюка.

Основну масу книг в особистій бібліотеці Івана Негрюка становить, звичайно ж, художня література. Відзначимо перекладну літературу. Це переведені на румунську мову твори класиків російської літератури Антона Чехова, Миколи Гоголя, Олександра Пушкіна, твори українських класиків Бориса Олійника, Дмитра Павличка. Це переклади на українську мову всесвітньо відомих творів письменників різних країн: Алішера Навої, Ванди Василевської, Галгоці Ержебет, Гуро Іріни, Дана Таркіла, Джованьолі Рафаелло, Аттілі Йожефа, Агати Крісті, М. Лассіла М., Дж. Леопарді, Адама Міцкевича, Гі де Мопассана, Лацо Новомеського, Жоржа Сіменона, Станку Захарії, Л. М. Толстого, Уолта Уїтмена та ін., навіть середньовічної індійської літератури.

(Далі буде)

Докт. філ. наук
Людмила МОРОШАНУ,
вик. обов'язки заступника голови
Буковинського округу
Союзу українців Румунії

ОЛЕНА ПЧІЛКА (1849-1930)

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Передчасна смерть найулюбленіших нащадків наводить Олену Пчілку на думку, висловлену в одному листі, порівнювати себе з міфічним персонажем Ніобеєю, яка вічно оплакувала загибель своїх дітей, сльози її перетворюючись у струмки. Різниця лише у тому, що і Ніобея, і її діти закам'яли, і вже нічого не відчували, в той час, як живі люди мусять терпіти муки і страждання.

Проте і в ці тяжкі часи Олена Пчілка не перериває своєї видавничої діяльності. «Рідний край» та «Молода Україна» далі виходять, аж до їх заборони в 1914 р., коли почалася Перша Світова Війна, і влада заборонила всі українські видання.

Революція 1905 р. сприяла ще більшому розгортанню громадської діяльності О. Пчілки. Вона виступає з доповіддю про потребу запро-

вадження рідної мови в школах України. Бере участь в делегації до уряду, домагаючись скасування заборони українського слова.

Національно-визвольну революцію українського народу 1917 р. Олена Пчілка зустріла з надзвичайним піднесенням. У Гадяч вона стає редактором (до 1919 р.) «Газети Гадяцького Земства».

У перші роки Революції О. Пчілка особливу увагу надавала вихованню молоді в українському національному дусі. У початкових школах Гадяча з великим успіхом ставилися її дитячі п'єси. Часто виступала на літературних ранках. У 1917 р. написала оперету на тему зими і весни «Дві чарівниці».

В кінці 1918 р. на зміну русифікаційного російсько-монархічного управління (за часів Скоропадського) прийшла нова українська влада – УНР. Тоді в Гадячі хлоп'ячій гімназії присвоєно ім'я Михайла Драгоманова. При нагоді цього

святкування Олена Пчілка поділилася з учасниками цікавими спогадами про свого брата.

В 1919 р. у виданні полтавської «Спілки споживчих товариств» вийшли її «Дві п'єси для дитячого театру», а у виданні катеринославського «Союзу споживчих товариств» вийшов збірник її оповідань та віршів «Книжка Різдвянка».

За її постійну боротьбу за українізацію шкіл та відважну опору більшовицькій окупації, О. Пчілка була заарештована в 1920 р. Будучи примушеною виїхати з Гадяча, вона спочатку переїхала до Могилева-Подільського до своєї дочки, а пізніше до Києва.

В 1924 р. Всеукраїнська Академія Наук виклопотала для неї від уряду персональну пенсію. Там вона продовжувала творчу працю, невтомно працювала як член кількох академічних комісій.

За останні роки своєї праці О. Пчілка надрукувала кілька

наукових розвідок з етнографії та спогади про діяльність української культури, зокрема, про свого славного брата (в журналі «Україна») та автобіографію (видавництво «Рух», 1930 р.).

В 1929 р. О. Пчілка, вже на схилі віку, знову була під загрозою арешту.

4 жовтня 1930 р. перестало битися її гаряче і мужнє серце. Поховано її на Байковому кладовищі поряд із чоловіком, сином Михайлом і донькою Лесею Українкою. Через терор, промов не було. Але проф. Михайло Грушевський, кинувши на труну грудку землі, проказав: «Вічна тобі пам'ять на Рідній Землі!».

В таких обставинах національного і політичного гніту Олена Пчілка не зламалась, боролась за українську національну справу, рішуче і непохитно несла вперед стяг українського слова.

Її життя і діяльність лишаються в пам'яті поколінь зразком патріотичної самовідданості, принципності, сміливості, любові до рідної мови та до рідного народу.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ
В РУМУНІЇБульвар Авіаторіор, 24,
Бухарест, Румуніяtel: (+4021) 230 36 60 fax: 230 36 71
e-mail: emb_ro@mfa.gov.ua
emb_ukr@itcnet.roAMBASADA UCRAINEI ÎN
ROMÂNIABulevardul Aviatorilor, 24,
București, România

25 березня 2010 року

м.Бухарест

**Пану Степану Бучуті
Депутату Парламенту,
Голові Союзу Українців Румунії****Шановний пане Голово,**

Висловлюючи Вам свою щирю повагу, повідомляємо, що у період 28 червня-4 липня 2010 року в Україні проводитиметься науково-мистецька акція національного масштабу - II Тиждень національного гончарного здвигнення «Здвиг-2010». Акція спрямована пізнання традицій і досягнень минулого, розвиток і популяризацію сучасного гончарства, мистецтва кераміки в Україні та світі.

Програмою Тижня передбачено такі основні заходи:

- IV Міжнародний молодіжний гончарський фестиваль (29.06-09.07.2010);
- Міжнародний керамологічний симпозіум «Гончарство Гуцульщини та Покуття: ідеологічні міфи й історичні реалії» (30.06-03.07.2010);
- I ІНТЕРсимпозіум кераміки в Опішному «2010: 10x10» (22.06-01.07.2010);
- II Національна виставка-конкурс художньої кераміки «КерамПК у Опішному!» (02.07-31.10.2010);
- II Міжнародний мистецький фестиваль-ярмарок «Гончарний всесвіт в Україні-2010» («PotteryUniverseUkraine-2010») (02.07-04.07.2010);
- Національний фотоконкурс «Гончарні візії країни» (30.06 - 31.10.2010);
- Відкриття Меморіального музею-садиби філософа й колекціонера опішненської кераміки Леоніда Смержа (01.07.2010);
- Національний День гончаря (03.07.2010).

Додаткову інформацію та умови участі можна отримати на сторінці заходу: <http://opishne-museum.gov.ua/>.

Будемо вдячні за поширення інформації про згадані заходи серед повітових філій Союзу українців Румунії з метою подальшого донесення інформації до вчених, гончарів, митців-керамістів Румунії та сприяння їх участі в основних заходах Тижня.

З повагою,**Директор Культурно-інформаційного
центру у складі Посольства**

(підпис)

К.Лускалова

**ІСТОРІЯ ВЕРХНЬОЇ РІВНИ –
МІЖ ДІЙСНІСТЮ ТА ЛЕГЕНДОЮ**

ВЕРХНІЙ РІВНИ – 650 РОКІВ

(Продовження. Поч. в н-р 1-2/2010)

Історія Верхньої Рівни, безумовно, пов'язана з історією Мараморощини, і вона веде нас у сиву давнину, коли її перші корінні жителі будували свої оселі вздовж річок і потічків, чи на краях чагарників, гаїв та лісів, саме тому, щоб мати поблизу воду і дерево – головні елементи для проживання людини.

Точну дату заснування села не можна встановити, тому що легенди говорять про його існування далеко перед його першої писемної згадки.

Одну з таких легенд про заснування Верхньої Рівни записав Олекса Бевка в '90 роках від одного з жителів Верхньої Рівни (на жаль, О. Бевка не спогадує його ім'я, ані роки):

«Наші прадіди приказували про те, що давно-давно, многим перед Першою світовою війною, жив оден чоловік із роду Лаврюків. Той Лаврюк то був грамотний чоловік. Знав читати та писати, але лише по-церковному. То він писав й про В. Рівну таку малу історію... Нині тої історії вже нема... пропала! То він писав: «...оден чоловік на ім'я Паріян, або Поріян, на кони попав на цей хутор, що називається нині – Вишня Руна, або Ровна. Він заблудився горами та лісами... Бо наш Марамуреш був віковими лісами покритий...»

*(Продовження на 16 стор.)***Михайло ТРАЙСТА**

Читаючи, чи слухаючи різні коментарі на соціальну тему, не можна залишитися байдужим до того, що діється навколо нас. Адже залишитися без роботи – становище гнітюче і безпорадне для багатьох людей. А перспективи не радисні, і ніхто не може сказати, коли саме відбудеться перелом в економіці і все зміниться на добре.

Економічна діяльність приносить добробут, створюються місця для роботи, які так дуже потрібні сотням і тисячам людей й всьому суспільству, бо в нас тепер працюють лише 4,9 мільйона осіб, в той час, коли нас, пенсіонерів, аж 5,7 мільйона. Багато з них не сповнили навіть 50 років, але таки придбали (не)заслужену пенсію, для якої ніяких внесків ніколи не платили. І навіть ті, що працюють, не всі приносять прибуток.

В нас забагато службовців, число яких дуже зросло за останні роки. Причини цьому явищу всім відомі. І, як колись писав Лесь Мартович: «Це діло політичне і торкатися його не будемо!» Наприклад, в наших сусідів (на Заході) – 1 службовець на 6/7 чоловік, а в нас – набагато більше службовців, ніж потрібно. І кожний з нас знає, скільки треба клопотатися, щоб отримати якийсь документ, чи розв'язати якесь необхідне діло.

Від державного бюджету залежать не тільки пенсіонери, а й безробітні, сироти, каліки, і ті, що не мають мінімального прибутку. Держава допомагає й дітям, учням, студентам, новонародженим і матерям.

ЩО ДІЄТЬСЯ НАВКОЛО НАС?..

Соціальні спеціальні комісії не перевіряють строго кожного свого абонента, тому між тими, що справді

потребують допомоги є й такі, що приїжджають до соціальних ідалень на елегантних машинах і користуються соціальною допомогою з боку держави. Ще знаходяться люди, що не люблять і не хочуть працювати, але бажають жити добре, бо таке явище успадкувалось з того часу, коли уряд так само мало платив за таку роботу. Багато були задоволені таким становищем і хочуть,

щоб так продовжувалось. Хоча робота обов'язкова, але наше суспільство – це суспільство вільного часу.

Скрутно стало і для молоді. Лише 20% з тих, що закінчують середню й вищу освіту, знаходять роботу, бо місця роботи в багатьох державних установах заняті пенсіонерами, що мають великі пенсії і велику зарплату. Не дивно, що молодь відправляється на чужину на заробітки, де краще оплачують за роботу. А що станеться, якщо переважна більшість залишиться на чужині?

Ще конкретної допомоги для молоді не бачимо, крім «першої квартири». Розчаровує молодь і те, що конкурси для роботи і підвищення стану на роботі ґрунтуються на протекції. Рідше береться під увагу добра підготовка по спеціальності. Але часто молодь вимагає забагато прав, бажає рівного права в усьому, вимагає соціальну протекцію і протиставляється патронам (власникам). А тепер ще швидко підскочило число безробітних, внаслідок економічного кризису. Молодь вважає себе жертвою економічного кризису.

Податки у нас збільшились, хоча є люди, що не платять добровільно податки, а інше число людей звільнені від них з різних причин.

Існують в нас закони, які підтримують тих, що не працюють, а лінивість – мати всіх пороки. Більшість бажають працювати в державних установах, де вигідні умови і вимоги відносно роботи.

Місцева влада часто розтрачає державні гроші реагує іраціонально на такі заходи, які можна б тепер під час кризи оминати.

Все це призводить до зниження рівня життя всіх.

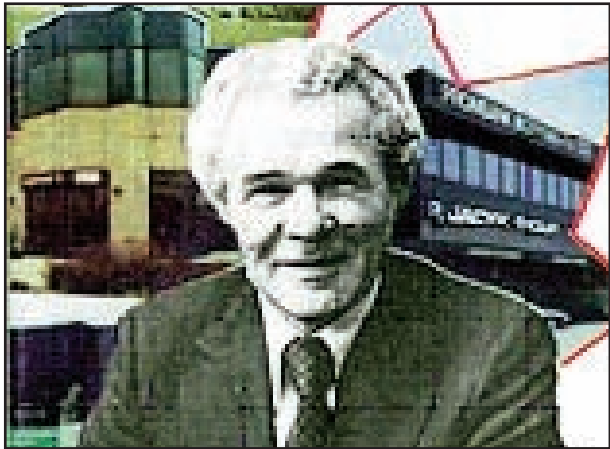
В селах, а переважно на наших банатських просторах, існує й необроблена земля, бо селяни не дістають реальної підтримки з боку уряду й не можуть землю обробити, а потім не мають ринку збуту для всіх товарів і повинні продавати товари за безцінь. Знаю випадки, що селяни нагріваються кукурудзою, бо не можуть її продати.

Покращення нашого матеріального життя залежить від економічних реформ, від економічного піднесення, але коли відбудеться перелом в економіці, ніхто не знає.

Василь АРДЕЛЯН

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика проведено в Сучаві

750 тисяч доларів відкрито спеціальний український відділ в Інституті ім. Гаррімана при Колумбійському університеті. Коштом мецената видано чимало наукових монографій з історії України, економіки, політології, медицини, етнографії. Сума його пожертв на українські інституції в західному світі перевищує 16 мільйонів доларів. За багатолітню меценатську діяльність нагороджено Петра Яцика «Почесною відзнакою Президента України» у 1996, а до свого вісімдесятиліття - орденом князя Ярослава Мудрого.

В Сучавському повіті цей Міжнародний конкурс проводиться вже вдруге. Минулого року він був проведений вперше, з ініціативи Генерального консульства України в Румунії. Школярі Сучавського повіту, що прийняли участь у конкурсі, отримали в минулому році 21 премію. Як підкреслюється узгаданому вище «Інформаційно-методичному листі», переможці конкурсу продемонстрували добрі базові знання, високий інтелектуальний рівень, виявили потужний творчий потенціал, активну життєву позицію, навіть поетичний хист. Більшість творів відзначається грамотністю, виразністю.

Яцика учні спочатку проходили відбірковий конкурс в своїх школах, і в Сучаву приїхали учні, які отримали під час попереднього відбору найвищі оцінки. Всього в даному конкурсі прийняли участь 40 школярів, що вивчають українську мову з другого по одинадцятий класи, по 3 уроки на тиждень. У конкурсі приймали участь учні з таких навчальних закладів Сучавського повіту: Школа (1-8 кл.) села Балківці (викладач Анка Штюбіану), Школа (1-8 кл.) села Калінешть (викладач Делія Мартиняк), Школа (1-8 кл.) села Палтіну (викладачі Віоріка Негура і Іліє Савчук), Школа (1-8 кл.) села Негостина (викладачі Діана Фрасенюк, Себастьян Фрасенюк, Еусебій Фрасенюк, Іван Кідешук), Технічний коледж ім. Лацку Вода міста Сірет (викладач Антонета Кідеша), Національний коледж ім. М. Емінеску міста Сучава (викладач Джорджета Штефан).

Конкурс передбачає тільки письмові роботи. Програми та завдання були розроблені спеціальною комісією в Києві; вони відрізняються в залежності від року вивчення української мови. Так, для учнів, що вивчають українську мову з 2-

Щорічний Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика, як вказується в «Інформаційно-методичному листі Науково-методичного центру вищої освіти Міністерства освіти і науки України» від 18.04.05 за № 14/18.2-856, має на меті виявити не тільки мовну грамотність учнів і студентів, а й їхні творчі здібності. Високий рівень проведення всіх заходів, пов'язаних з конкурсом, свідчить про те, що цей масштабний мовний проект став значним стимулом для підвищення інтересу студентів до української мови, сприяє зростанню її престижу серед молоді. Зокрема, у згадаганому вище документі вказується, що «правильність мовлення для конкурента обов'язкова умова, але не єдина. Знання мають виявлятися в досконалому володінні сучасною українською літературною мовою, у багатому нормативному лексиконі, у вмінні будувати текст на різні теми відповідно до вимог стилю, жанру, умов спілкування, у вмінні міркувати, формувати судження, висловлювати власні думки й оцінки, почуття, виражати активну життєву позицію».

Організаторами конкурсу є Міністерство освіти і науки України, Ліга українських меценатів за підтримки Міністерства культури і туризму України. За традицією, конкурс щороку стартує 9 листопада, в День української писемності та мови.

Конкурс проходить у 4 етапи за олімпійською системою: шкільний, районний, обласний та загальноукраїнський. Переможці конкурсу, крім цінних подарунків, отримують грошову винагороду. Перший Міжнародний конкурс знавців української мови відбувся 2000 року. За ухвалою Ліги українських меценатів, конкурсу надано ім'я Петра Яцика.

Петро Яцик - один із спонсорів Інституту українських студій Гарвардського університету (США), Енциклопедії українознавства, Центру досліджень історії України ім. П. Яцика при Альбертському університеті (Канада), освітньої фундації ім. Петра Яцика (її фонд налічує 4 млн. доларів), Українського лекторію в Школі славістики та східноєвропейських студій при Лондонському університеті, документального центру в бібліотеці ім. Джона П. Робертса при Торонтському університеті. Він пожертвував мільйон доларів на історичні дослідження, що з подвоєнням цих фондів від Альбертського уряду творить три мільйонові фонд Яцика при Канадському інституті українських студій (КІУС) в Едмонтоні. Завдяки внесеним П. Яцика

Дитячий шкільний колектив «Веснянка» с. Калінешти-Енаке Сучавського повіту
Фото: Коля КУРИЛЮК

Усього в окрузі Сучава зареєстровано близько 2300 учнів, які вивчають українську мову з дитячого садка до 12 класу. Цього року, як і в 2009 році, проходив на базі Технічного коледжу ім. Александра Йна Кузи в Сучаві, за підтримки Генерального консульства України в Сучаві, Союзу українців Румунії, повітового шкільного інспекторату, а також шкіл і мерій тих міст та сіл, звідки приїхали учасники конкурсу. В актовому залі, в урочистій обстановці, учнів тепло привітали директор коледжу проф. Домніка Жосан, консул України Василь Неровний, голова Буковинського округу Союзу українців Румунії проф. Іван Боднар, виконуюча обов'язки заступника голови Буковинського відділення Союзу українців Румунії докт. доц. Людмила Морошану, інспектор з української мови повітового шкільного інспекторату проф. Лючія Міхок.

Для участі в Міжнародном конкурсі ім. Петра

го по 5 рік вивчення - в письмовому завданні є 4 питання; для тих, хто вивчає українську мову 6-й і 7 рік - 5 питань; з 8-го по 11-й рік вивчення мови - 6 питань. Для кожного рівня останнє завдання - твір. Наприклад, для 2-го року вивчення мови треба написати «Лист-привітання з днем народження», для 4-го року вивчення мови треба «Описати улюблену пору року», для 6-го року вивчення мови треба скласти твір-мініатюру «Світ не без добрих людей», для 7 року вивчення мови треба розвинути тему «Давши слово - держись, а не давши - кріпись».

Роботи учні пишуть 2 години. По закінченню конкурсу роботи надсилаються до Києва, де їх перевірятиме спеціальна комісія Міжнародного конкурсу ім. Петра Яцика.

Докт. доц. **Людмила МОРОШАНУ**, виконуюча обов'язки заступника голови Буковинського відділення Союзу українців Румунії

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

«І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій, не забудьте пом'янути незлим тихим словом»

9 БЕРЕЗНЯ - ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Т. Г. ШЕВЧЕНКА (1814-1864)

Місяць березень присвячений нашому Кобзарю - Т. Г. Шевченку. За весь період місяця березня на всій території Румунії, де проживають українці, проходять різні події, присвячені генію українського народу.

В Румунії поставлені три пам'ятники Т. Г. Шевченку – в Бухаресті, в Парку Херестреу, в Негостині Сучавського повіту та в Сату Маре, до яких українці йдуть поклонитися, віддати шану і покласти свіжі квіти.

Твори Т. Шевченка видавались за кордоном понад 300 разів і перекладалися на 147 мов світу.

«Він поет усього людства, – так сказала про Тараса Шевченка відома англійська політична діячка Полін Бентлі. – Тарас Шевченко виходить за межі однієї країни. Його заклик до братерства й любові, до правди й справедливості, а над усе – до волі, має всесвітнє значення.

Тарас Шевченко відійшов у

вічність 10 березня 1864 р., маючи звання дійсного члена (академіка) Імператорської академії мистецтв.

Як академік, Т. Шевченко належав до одного з найвищих, четвертого класу чиновників. У відповідності з його рангом, в усній формі до академіка Тараса Шевченка слід було звертатися «Ваше Превосходительство». А офіційно, його ім'я слід було згадувати так: «Його Превосходительство академік Тарас Шевченко».

Павло ШОВКАЛЮК

ПЕРЕД ПОГРУДДЯМ
НЕГОСТИНСЬКИМ

Я признаю – чимало раз
Часу Мені не вистачало
Квітки піднять до Кобзаря,
Хоч це для Генія й замало.

Тому ж у віршах і в піснях
Його я славлю, величаю,
Й погруддю Генія-Творця,
Перехрестившись, уклоняюсь...

Т. Г. ШЕВЧЕНКО

«На Великдень, на соломі...»

На Великдень, на соломі
Против сонця, діти
Грались крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштовою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови, –
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
– Мені мати купувала.
– Мені батько справив.
– А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
– А я в попа обідала, –
Сирітка сказала.

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

НАД «КОБЗАРЕМ»

Тихо надворі. Ні вітру, ні хмар,
Ані шелесне верба височенька.
Наша Оленка відкрила «Кобзар»,
Вголос читає Тараса Шевченка.

Ген за рікою синіє гора,
В небі веселка розквітла казково.
Ніжно влітається в гомін Дніпра
Добре і щире Шевченкове слово.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Ольга ПСКУН

ДОРОГІЙ МАТУСІ

Вже стільки років промайнуло
З тих пір, як знаю я тебе.
І з кожним роком розумію,
Що кращої нема ніде,
Для мене ти безмежний всесвіт,
Всі води світу і життя.
Тебе люблю я усім серцем,
Матусю мила, золота.
Тепер вітаю тебе, нене,
Із цим жіночим світлим днем,
І хай в душі твоїй веселій
Співає пісню соловей.
Вітаю, мамо, будь щаслива,
Ніколи горя ти не знай,
І щоб душа була красива,
Радій життю, пісні співай.
Нова весна у цьому році
Нехай несе надії час.
І світить сонце у віконце
Сьогодні й завше для всіх нас.

Від Маршу порожніх каструль з 1857 р.

З 8 БЕРЕЗНЕМ ВАС, ДОРОГІ МАТУСІ!

Справжня історія святкування 8 Березня залишається таємницею. Ще в Давньому Римі цього дня вітали жінок, які народилися вільними; будучи одруженими, одержували вони від своїх чоловіків коштовні подарунки. Вони врочисто вдягалися в цей день та йшли до храму богині Вести, хранительки домашнього вогнища. В цей день звільняли від обов'язків навіть рабів.

Набагато пізніше, 8 березня 1857 року, працівниці фабрик Нью-Йорка влаштували вуличний «марш порожніх каструль». Жінки вимагали збільшення зарплат, скорочення робочого дня від 16 годин до 10 та надання їм виборчих прав. Розігнаний поліцією марш, ввійшов в історію як Жіночий день.

А 1908 року жіноча демонстрація протесту нью-йорських робітниць проти важких умов праці повторилася наприкінці лютого. Наступного року Соціалістична партія Америки оголосила останню неділю зими Національним жіночим днем.

Ініціативу свята 8 Березня пов'язують з Кларою Цеткін, яка 1910 р. внесла пропозицію на II-ій Міжнародній конференції жінок-соціалісток у Копенгагені. Делегатки 17 країн згодилися організувати демонстрації за свої права в різних країнах одночасно і щороку влаштовувати «Міжнародний день солідарності жінок у боротьбі за економічну, соціальну й політичну рівність», хоч конкретної дати не визначили.

Тому 1911 р. подія відбулася 19 березня, 1912 р., – 12 травня. І лише 1914 р. днем солідарності було обрано 8 березня, і це лише тому, що той день припав на неділю.

Лише із середини 1950-х р. в Радянському Союзі 8 Березня почали відзначати як свято радянських жінок. А з 1966 року цей день був оголошений неробочим.

1977 року ООН ухвалила резолюцію Н-р32/142, закликаючи всі держави визнати 8 Березня Міжнародним жіночим днем.

ЯКА МОНЕТА НАЙВАЖЧА?

Найважчі металеві монети вартістю 10 талерів. Кожна з них важила 19 кілограмів 710 грамів – гроші для велетнів. Були вони прямокутної форми, з королівською печаткою по кутах. Випускали їх у XVIII столітті.

ЧОМУ, КОЛИ ХОЛОДНО, ШКІРА СТАЄ «ГУСЯЧОЮ»?

Дуже злякавшись, кажемо: «Аж мурашки забігали по шкірі». Такі ж «мурашки», або «гусяча» шкіра, з'являється й тоді, коли людині холодно. Це «гостинчик» від наших далеких пращурів – тварин. У холодну пору шубка котика, наприклад, піднімається і стає пухнастою. Повітря між волосинками утворює, наче, ще одну «шубку» – захищає котика від охолодження. Людина втратила волосяний покрив, та реакція «шерсть дибки» залишається.

Українка перемогла у міжнародному конкурсі краси

Юна модель із Запоріжжя Ксенія Аксьонова перемогла у конкурсі «Міні-міс Всесвіт».

12-річна дівчинка обійшла конкуренток з усього світу.

«Конкурс проходив у Єгипті. До останнього моменту у нас не було грошей навіть на квиток», - розповіла мама Ксенії.

Однак кошти на те, щоб поїхати на конкурс, вдалося зібрати за допомогою спонсорів.

«Ксюша прилетіла до початку конкурсу впритул. Часу на підготовку не було зовсім, і, тим не менш, вона перемогла!», - зауважила мати.

До речі, 12-річна Аксьонова не лише стала «Міні-міс Всесвіт», а й отримала перемогу в номінаціях «Краще портфоліо» та «Краща вечірня сукня».

У рідному Запоріжжі маленька зірочка вже досить відома - Ксюша займається в одному з місцевих модельних агентств і веде дитячу передачу на регіональному телебаченні.

Що ж стосується конкурсів краси, то за плечима у дівчинки вже багато титулів: «Міні-міс Запоріжжя», «Міні-міс Україна» та «Міні-міс Європа».

Відповіді до рубрики «Відгадайте!»: ЛИСТ, СОНЦЕ, СОН (Іменники)

ВЕРХНІЙ РІВНІ – 650 РОКІВ

(Продовження. Поч. на 12 стор.)

Тут знайшов тихий край, дубові ліси та полянки... Май високі гори то були гори Герен, Жуделеві гори, там, звідти витікає й потук Ронасейк, нині, по-рум. Ронішоара. Виліз той Паріян на вершину та роздивлявся на всі боки світа... Раптом почув оден голос із тої скали... Коли прицілив очі в той бік, а там при скалі побачив, що той, котрий кричав на нього, то був не звірь, але й не чоловік, як ми... То був чудатий чоловік, великан та із бородою дов колін та в довгостайній сорочці (в репесі) із пенури. Той великан закричав та замахав, щоб Паріян ближився до нього. Але це ми не знаємо, яким язиком кричав... До решти Паріян прочунався й виконав покликання, пішов до чудака... Коли дорозумілися, той чудака розказав Паріянові, що він називається Герес або Герос, і що всі гори та полонини навкруги його вони є, і що він живе самотньо, і що хотів би мати побратима... (а то був Сагайстриук – Чугайстер). До-решти Паріян погодився та пристав до нашого хутора... Сагайстриук показав Паріянові фayne місце, де б зробив собі салаш та примутав й фамілію. А те місце то було тут, де наші хижі, довколо «руної», вінком стоять. То перші хижі настали краечком села, віночком, на горбах, як колачик. Хутором ходили та патрулювали панські та рекрутські пляшії та гайдуки, що пантрували в країні ліси, ходили на полювання...

Але Паріян розпочав салашуватися. За повчанням старого Сагайстриюка, рубав дубове дерево близько попри саму землю, а коріння закривав, щоб не було ніякого знака або сліду...

Але одного разу зрубав сильного дуба, що його ледве притягли на салаш чотири воли. Той дуб залишив за собою глибокий рівчак або реваш... що сьогодні (1850 р.) тим рівчаком тече потік Ронасейк або Жуделевий... Ходячи околицею, пляшії запримітили той реваш, тобто смугу, що її залишив

Ровенські лісоруби – 1930 р.

той величезний дуб. Пішли за смугою, бо ж Паріян, ані його побратими не встигли зарунати той ровчак... смуга привела пляшіїв на місце, де Паріян правив собі салаш-битло... Після договору Паріян відкупився та й своїх товаришів відкупив... Не за довгий час як Паріян, так і його побратими, отримали Грамоту «фіделус рекс», тобто вірні королю, що стали слугами (йо-баг) на королівському маєтку, маючи певні права та привілеї, як, наприклад, – володіти клаптем землі, лісом, водою, як своя власність...» (Микола Домашевський, «Історія Гуцульщини, том 5-тий, Львів, 2000, стор. 202-203.).

Про великанів, як перших корінних жителів Мараморощини, говорять

Роняньські дівчата з 1930 р.

багато з румунських легенд. Так, за однією традицією села Розавля, на Мараморощині спочатку жили самі великани, з яких наприкінці їхнього існування залишився тільки один старий великан зі своєю дочкою Розалією. Одного разу, на березі річки Іза, Розалія знайшла громаду малюсінських людей, з яких взяла кількох в полу і принесла, щоб показати батькові. Побачивши їх, старий великан сказав дочці, що це майбутні жителі Мараморощини. Почувши це, Розалія попросила Господа, щоб зробив одного з тих малих легінів трошки більшим, а її трошки зменшив. Господь вислухав її бажання, і так Розалія одружилася з вибраним нею легінем, а від них народилися жителі Мараморощини. (Alexandru Filipașcu, «Istoria Maramureșului», București, 1940.).

Першу частину легенди (до молитви Розалії) я чув багато разів від старших людей з Верхньої Рівни. Саме такі легенди можна почути і на правобережній Мараморощині, на Україні. Одна з таких легенд говорить: «Люди не все були такі, як зараз. Були такі велети, що як еден стояв на одні горі, а другий на другі, то й си могли руки подати. Великани були. Еден такий великий схотів води пити, а ріки пересохли були трохи. Вінь нахилитися, оби з них попити там, де вни сходилися, а то вода каламутитися, хіба з піском смокче. Узяв вінь та й пониж того місця насунув землі, каміння. Високу таку греблю, гать наметав. Вода сперлася, заповнила ту долину, і зробилося велике озеро. Вода чистійка стала. Вінь напився, та й лишив озеро. Як води набралось повно, вона через гать переливалася, і текла собі впровали.

Відци, від гір у тоти сині води, клином заходила земля. Там і поля урожайні були на тім клинці. То велике. І ліс недалеко. Зайшли тудя люде, але не великани, а такі, ги ми. Побудувалися, орали там. Єдної днини надийшов тудя велит той, знов хотів води напитися. Дивится, а на тім сухім клині якісь мурашки, подібні до нього, лиш дуже малийкі. Взяв їх разом з волами і плугом на долоню та й поніс показувати мамі: «Дивітсья, яких я мурашків найшов». «Ой, то, синку, ни мурашки. То по нас ту в горах такі люде будут жити. Віднеси їх на то місце, відки взяв» (З сайту www.karpaty.com.ua).

(Далі буде)

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Вик. об. гол. ред. – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії